

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 89
Vadehavet

Delplan for: Fuglebeskyttelsesområde F53
Fanø

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 89 Vadehavet
Delplan for: Fuglebeskyttelsesområde
F53 Fanø

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

John Frikke

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7279-871-4

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N89 *Vadehavet* Delplan for: *Fuglebeskyttelsesområde F53 Fanø* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 1.391 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan.

For supplerende læsning henvises til Naturstyrelsen Blåvandshuvs driftsplaner.

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Fanø er en næsten 20 km lang vadehavso, og i fuglebeskyttelsesområdet på øen findes klitter, klitlavninger, klitheder, kærområder og vidtstrakte strandenge. Langs østkysten desuden tagrørssumpe, og inde på øen flere nåletræsbevoksninger. Delområdet har en samlet størrelse på 4.439 ha.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Indenfor området ejer Naturstyrelsen Fanø Klitplantage og Søren Jessens Sand.

Fanø Klitplantage er beliggende midt på øen. Tilplantningen af plantagen, der er domineret af fyr, tog sin start i 1890'erne og omfatter ca. 1400 ha, hvoraf ca. en tredjedel er ubevokset. Vest for plantagen ved Pælebjerg og Mågekolonien ligger et større klithedeområde, der hører med til plantagen, og sydøst for plantagen ligger Sønderho Hede, hvoraf størstedelen også er ejet af Naturstyrelsen.

Søren Jessens Sand er en sandbanke, der danner en halvø vest for det nordlige Fanø. Halvøen er i dag 4-5 km², når man medregner det tilsandede Hamborgdyb, der indtil for få årtier siden adskilte Søren Jessens Sand som en ø fra Fanø. Øst for Sønderho udfør øens sydspids ligger sandbankerne Trinden og Keldsand.

Tabel A Arter i plejeplanen

Nr.	Navn
A021	Rørdrum
A047	Lysbuget knortegås
A081	Rørhøg
A082	Blå kærhøg
A132	Klyde
A138	Hvidbrystet præstekrave
A149	Almindelig ryle
A189	Sandterne
A194	Havterne
A195	Dværgterne

Tabel A viser de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for arter i denne planperiode *udover* det standardmæssige mål om at sikre arternes levested.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. Der kan være fastlagt flere tiltag for én art.

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Disse tiltag fremgår af tabel C. Bemærk dog, at tabel C *ikke* indeholder Naturstyrelsens *myndighedsmæssige* artsforvaltning via vildtreservater.

Specifikt af hensyn til klyde, hvidbrystet præstekrave, sandterne, havterne og dværgterne gennemføres opsætning af midlertidige hegn og skilte omkring sårbare lokaliteter på Fanøs strande i kystfuglenes yngleperiode.

Af hensyn til de samme arter gennemføres jagt på eller regulering af ræv for at nedbringe prædation af æg og unger i fuglenes yngletid.

Ved rørhøstning på øen tages der særligt hensyn til rørdrum.

	Periodens mål
A132 Klyde	Beskyttelse mod forstyrrelser
A138 Hvidbrystet præstekrave	
A189 Sandterne	
A194 Havterne	
A195 Dværgterne	

Tabel B Supplerende mål for arter

Tabel C Specifik artspleje

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
A021 Rørdrum	Anden særlig udformning af arealplejen	eksisterende
A047 Lysbuget knortegås	Ingen indsats i perioden aht. art alene	
A081 Rørhøg		
A082 Blå kærhøg		
A132 Klyde	Begrænsning af prædation	nyt
	Færdelsesregulering ved skiltning	
A138 Hvidbrystet præstekrave	Begrænsning af prædation	
	Færdelsesregulering ved skiltning	
A149 Almindelig ryle	Ingen indsats i perioden aht. art alene	eksisterende
A189 Sandterne	Begrænsning af prædation	nyt
	Færdelsesregulering ved skiltning	
A194 Havterne	Begrænsning af prædation	
	Færdelsesregulering ved skiltning	
A195 Dværgterne	Begrænsning af prædation	nyt
	Færdelsesregulering ved skiltning	

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Når der i tabel C står "Ingen indsats i perioden aht. art alene", betyder det, at Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for denne art end den pleje, der er oplyst under naturtyperne (i plejeplanen vedr. habitatområdet), eller som følger af reservatbestemmelser.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N89 Vadehavet Delplan for: Fuglebeskyttelsesområde F53 Fanø

Indenfor området ejer Naturstyrelsen Fanø Klitplantage og Søren Jessens Sand.

Fanø Klitplantage er beliggende midt på øen. Tilplantningen af plantagen, der er domineret af fyr, tog sin start i 1890'erne og omfatter ca. 1400 ha, hvoraf ca. en tredjedel er ubevokset. Vest for plantagen ved Pælebjerg og Mågekolonien ligger et større klithedeområde, der hører med til plantagen, og sydøst for plantagen ligger Sønderho Hede, hvoraf størstedelen også er ejet af Naturstyrelsen.

Søren Jessens Sand er en sandbanke, der danner en halvø vest for det nordlige Fanø. Halvøen er i dag 4-5 km² når man medregner det tilsandede Hamborgdyb der indtil for få årtier siden adskilte Søren Jessens Sand som en ø fra Fanø. Øst for Sønderho udfør øens sydspids ligger sandbankerne Trinden og Keldsand.

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Ved rørhøstning på øen tages der særligt hensyn til rørdrum. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for klyde, hvidbrystet præstekrave, sandterne, havterne og dværgterne, som fremgår af tabel a.

Tabel a Planlagt indsats for arter *udover* indsatsen for naturtyperne

	Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt
A021 Rørdrum	Anden særlig udformning af arealplejen	eksisterende
A132 Klyde	Begrænsning af prædation	nyt
	Begrænsning af skadelig færdsel	
A138 Hvidbrystet præstekrave	Begrænsning af prædation	
	Begrænsning af skadelig færdsel	
A189 Sandterne	Begrænsning af prædation	
	Begrænsning af skadelig færdsel	
A194 Havterne	Begrænsning af prædation	
	Begrænsning af skadelig færdsel	
A195 Dværgterne	Begrænsning af prædation	
	Begrænsning af skadelig færdsel	

I tabel a er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Arealer på den sydlige del af Fanø er omfattet af en arealfredning med det formål at fastholde et samlet naturområde af national betydning, herunder at bevare og beskytte de rigt varierede landskabsformer, disses vegetationstyper og det dertil knyttede dyre- og planteliv, samt at muliggøre pleje af arealerne.

I tidens løb er flere naturforvaltningsprojekter gennemført i Vadehavsområdet, og på Fanø blev der tidligere gennemført pleje af store hede- og klitarealer på den sydlige del af øen.

Aktuelt forvaltes en del af de statsligt ejede naturarealer på Fanø således, at grundlaget for en række vigtige naturtyper og arter forbedres.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil arealerne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til Naturstyrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af arter vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelsen af arter i området.
- Planen vil indebære visse lokale adgangsbegrænsninger af hensyn til fuglearter.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder arealreduktion og fragmentering, næringsstofbelastning, tilgroning, uhensigtsmæssig hydrologi og – drift, hindring af landskabsdynamik, invasive arter, prædation og forstyrrelser. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til arterne på udpegningsgrundlaget sikres eller øges via naturpleje samt indsats mod prædation og forstyrrelser.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag. Planen vil dog indebære visse lokale adgangsbegrænsninger af hensyn til fuglearterne.
Menneskers sundhed		X	

Fauna og flora	X	Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra området, som omfattes af plejeplanen, vurderes at være neutrale eller positive. I området er det sandsynligt, at der forekommer følgende arter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV: Sydflagermus, markfirben, spidssnudet frø og strandtudse.
Jordbund	X	
Vand	X	
Luft	X	
Klimatiske faktorer	X	
Materielle goder	X	
Landskab	X	
Kulturarv, herunder kirker	X	
Arkitektonisk arv	X	
Arkæologisk arv	X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af forslaget til plejeplan for Naturstyrelsens arealer i N89 *Vadehavet* Delplan for: *Fuglebeskyttelsesområde F53 Fanø*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte.

Hvis ikke plejeplanen iværksættes, vil arealerne blive plejet/drevet med vidtgående naturhensyn i henhold til Naturstyrelsens øvrige planer og strategier. Alle forekomster af arter vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

Plejeplanen forventes med naturpleje at sikre eller forbedre status for de udpegede arter. Der kan være behov for at regulere arten ræv og menneskelig færdsel for at sikre forstyrrelsesfrie redesteder for arterne.

Planens gennemførelse vurderes ikke at få negative konsekvenser for bilag IV-arter i området.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk